

Naš narod, zavedši se svojega bitja, tirja svojo narodno veljavo, pa ti jo nam podkopujejo, ozirajo se le po njim edino zveličavni nemščini zopernatorno ustavlja se tirjatvam domoljubnim. Ali niso tedaj ti, ki se hlinijo dobre podložne, da ne rečem sovražniki, saj zoperniki cesarjevi in narodovi? In tacih se še nahaja mnogo sèm ter tje po Slovenskem. Oni sedé po katedrah nižjih in višjih šol, kjer bi se imela ljubezen do domovine vsajati v mladostne serca; oni zapovedujejo in delajo sodbe ljudstvu v njemu nerazumljivem jeziku, ker menijo, da je narod zavolj njih, ne pa da so oni zavolj naroda; taki zaslepljenci so tudi v kmečkih in gosposkih suknhah po deželi, ki so toliko klopi dergnili po šolah, da mislijo, Bog vé, koliko da veljajo, ako zaničujejo domačo besedo bahaje se s ptujo; celó med njimi, ki služijo v svetišču Gospodovem, so, pa hvala Bogú, le prav redki, ki še zmiraj sline cedé po priljubljeni ptujšini, kakor nekdanj Izraelci v puščavi po egiptovskih piskrih. Kakor učimo spoznati škodljive in strupene zeliša, da se jih varujemo, tako spoznavaj tudi ti, mili moj narod, svoje nasprotnike, da se jih varuješ in milovaje njih slepoto ogiblješ. Avstrija se prestvarja. Posamne dežele dobivajo nazaj svoje zgodovinske pravice, narodi svojo naroduost in ž njo javno veljavo svojega jezika v šoli in uradni. Slovenci, povzdigujejo tudi mi svoj glas, da ne zamudimo pripravnega časa! In to ne samo po slovenskih časnikih, ker teh menda ne berejo veliko na Dunaji in zato ne zvedó iz njih naših želj in potreb. Ne zanašajmo se tudi ne veliko na druge, ampak sternimo se sami, spišimo prošnjo in pošljimo jo slavnemu ministerstvu na Dunaj. Iz tega namena se zberite domorodni korenjaki v Ljubljani, zložite prošnjo, in pošljite prepise po vsem Slovenskem, da nabiramo podpise in izročimo jo potem sl. ministerstvu. *) Kakor je državni minister Galicijane prijazno sprejel in poslal potolažene domú, tako bo tudi našo prošnjo. Kadar smo to vse lepo in prav poskerbeli, skerbimo pa še, da spravimo svoje može v deželne zборе, ki se bodo z živo besedo potegovali za naše pravice. V deželnem zboru, na tistem častnem in važnem mestu, bi morebiti sedel rad marsikdo, pa ni vsak za to. Deželni zbornik, je treba, da je pošten in razumen človek na vse strani, učen, pa tudi vediti mora naše potrebe. nad vse pa je potreba, da ljubi svoj narod, ki ga namestva v zboru, ker le, ako ga zares ljubi, se bo tudi krepko za-nj potegoval, ne boje se nikake zamire in protivnosti. Slovenci, glejte, glejte, da ne boste volili tacih namestnikov, katerih ljubezen do naroda in poštenost serca vam ni popolnoma znana, da si z napčno volitvijo ne spletete šibe, ki bi vas morebiti pozneje hudo tepla. „Novice“ so prevzele hvalevredno nalogo, svetovati vam za deželne zборе pripravne može. Nadjam se tedaj, ker so moje želje čiste ko zlato, da ne bom razžalil blazega gospoda, ako imenujem danes očitno njegovo ime, in ga priporočam posebno Notranjcom za deželnega zbornika, in ta je: Gospod dr. Bučar, advokat v Postojni. Njegovo serce je blago, njegova glava modra, njegova pravičnost in poštenost znana, on vé tudi naše potrebe in ima verh tega še to lastnost, brez ktere bi ne smel nobeden sedeti v deželnem zboru, da je iskren domoljub, slaven Slovenec od nekdanj.

Iz Ljubljane 15. jan. — O trojnih zborih imamo danes omeniti, ki so bili poslednje dni tukaj. Ker nam pa zmanjkuje prostora za obsirne popise, naj povemo vse ob kratkem. — Kupčijska in obertnijska zbornica je

*) Opiraje se na to, kar je gosp. minister Schmerling 4. dan tega mesca poslancom iz Galicije rekel: „So wie die in der Druckschrift enthaltenen Wünsche, werden wir auch alle im privaten Wege an uns gelangenden Vorstellungen, sie mögen schriftliche oder mündliche sein, in gewissenhafte Prüfung und Erwägung ziehen, um in den Landesstatuten und den organischen Gesetzen, so weit es thunlich sein wird, die berechtigten Wünsche des Landes zu berücksichtigen“, se bo skušalo doveršiti take prošnje pismo, ktero smo že v poslednjem listu „Novic“ za potrebno spoznali. Vred.

imela 8. dan t. m. zbor, v katerem je na vprašanje dnarstvenega ministerstva: kako bi se mogel nadavek (ažijo) srebra za vselej odpraviti in bankovcom spet njih popolna veljava pridobiti? po predlogu gosp. Heimann-a odkritoserčno odgovorila, da čvetero je živa potreba: 1. naj vlada skusi si zaupanje ljudstva sopet pridobiti in ohraniti s tem, da 2. resno in popolnoma zapustí sedanje vladarstvo, ki se ne ujema več s potrebami sedanjega časa; naj 3. podeli cesarstvu ustavo (konstitucijo) od leta 1849, da bo tudi ljudstvo imelo v vladnih zadevah besedo, in 4. dunajska banka naj postane samostojna in neodvisna od vlade. Kdor je vprašan, ima pravico govoriti, pa tudi dolžnost, odkritoserčno razodeti bolezen in pošteno nasvetovati zdravilo. To je zbornica storila. — V zboru zgodovinskega društva 3. dan t. m. je gimnazijski ravnatelj gosp. Nečásek priobčil zanimive čertice iz življenja Metelkovega, po katerih je bil leta 1789 v Št. Kocijanu na Dolenskem rojeni, leta 1814 za mašnika posvečeni gospod 6 mescov za kaplana v Gorjah; leta 1817 je bil učitelj slovenskega jezika izvoljen, leta 1819 in 1820 je namestoval učitelja italijanskega jezika, po Vodniku je od leta 1819 prestavljal vladne oklice v slovenskem jeziku, leta 1825 je izdal veliko slovnico svojo, leta 1830 posebno slovensko slovnico za preparande ljudskih šol itd., zgodovino slov. slovstva je zapustil v rokopisu. Marljivi tajnik zgodovinskega društva gosp. Dimic je priobčil posnetke iz 16, v tukajšnjem muzeji shranjenih pisem znanega gosp. Janeza Primica (rojenega Kranjca), ki je bil licealne knjižnice skriptor in prvi učitelj slovenskega jezika v Gradcu. Tri slovenske in ostale nemške pisma obsegajo mnogo mičnega gradiva za slovstvo slovensko. Gosp. prof. Macun je pri tej priliki obljubil, za časnik zgodovinskega društva „Mittheil.“ toda v slovenskem jeziku spisati sestavek o prvem razvitku slovenščine na Štajarskem, kar nam je jako draga novica. — Družba za bolne kupčijske pomočnike je imela 6. t. m. svoj letni zbor, ki ga je gospod Ambrož kot vodja te družbe s krepkim odgovorom začel, ktereга načelo je bilo, da „sloga jači, nesloga tlači“; povedal je med drugim tudi, da je lani čez stroške družbi 641 gold. 77 kr. ostalo. Sklenjeno je bilo v tem zboru ples napraviti v pripomoč družbini kasi, ktera v svojem milostnem namenu mnoge podpore potrebuje. „Kupčijski bal“ bo tedaj gotovo spet letos se odlikoval v versti najbolj priljubljenih plesov.

Iz Ljubljane. „Novice“ dobivajo sedaj od vseh strani slovenske zemlje toliko spisov in dopisov, da ne morejo ž njimi tako hitro na dan kakor bi rade. Al o političnem časniku še ni duha ne sluha od nikodar. Res silno potreba je vsem Slovencom vsakodnevni časnik, v ktereга bi ogласi vseh gospósk po vsem Slovenskem prihajali, ker je nespametno nemškemu časniku, ki ne prihaja Slovencom v roke, prilikati slovenske naznanila. To mora biti zopet en zahtevek prihodnjega deželnega zbora. — V poslednjem zboru tukajšne hranilnice je bilo sklenjeno, da ne le samo kaki trije ljubljanski tergovci, kakor je dozdanj navada bila, naj bojo „izvoljeni“, iz hranilnice jemati dnarja na pósodo, ampak še več družih, ki so ravno tako terdni in pošteni kakor uni. To je prav, — zakaj to je bila ravno velika napaka, ktera pa, ne vemo zakaj? ni bila nikdar omenjena, da le kakim trem je bila hranilnica „dobra matka“, drugim pa ne. Zdanj bo več kupcov te pomoči (vsak do 30.000 gold.) deležnih, vendar v kasi mora vsaki dan okoli 50.000 gold. pripravljenih biti, ako ta ali uni hoče v hranilnici spravljene dnar nazaj imeti.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Cesarski ukaz od 7. t. m. oklicuje p o m i l o s t e n j e na Ogerskem, Horvaškem, Slavonskem in Erdeljskem od 1. januarja 1859 zavolj političnih hudodelstev ali pregreškov obsojenih.

— Po novi postavi ne bo v prihodnje treba, da bi tiste spričevala štempljane bile, s katerimi se gospodarji, ki hočejo za svojo kobilo premijo dobiti, morajo pri komisii skazati.

— Dunajski časniki naznanjajo, da se je sedaj po odstopu grofa Gođuhovskega sprevidilo, kako pomankljivo in nedosledno je v lanskem letu bilo razglašanje cesarskih postav v raznih avstrijskih jezikih, in da se dotične ministerstva posvetujejo, kako bi se ta reč popravila. „Novice“ so dostikrat povzdignile svoj glas zoper to napako in zoper krivico, ki se tako dela nenemškim narodom. Če je kaka naredba namenjena samo za uradnika, ne gré v „Reichsgesetzblatt“ (državni zakonik), če pa veljá za ljudstvo, mora biti vsaka brez izjeme razglašena v vseh jezikih. To je pač zmeren zahtevek, kateri bo, ako Bog dá, v deželnih zborih obveljal, če se tolikokrat obljubljena enakopravnost vseh narodov misli kdaj izpeljati. — Tudi so bile lanske „Novice“ enkrat že povedale, da po neki birokratični napeljavi se utegne zgoditi, da bodo po Koroškem slovenske soseske prejemale v prihodnje samo nemške „Abdrücke aus dem Reichsgesetzblatt“, in res smo zvedili, da se je tako sklenilo. Samo župan v slovenskem Plajbergu dobiva po eno litografirano prestavo (!) od nekterih postav. Upamo, da bodo koroški domoljubi vsaj našli kako sredstvo, po katerem bi se ta neprilika odvernila.

— Dunajska banka je razglasila svoj dnarstveni stan v preteklem letu, iz kterega se kaže, da je imela konec leta kovanega dnarja za 89 milijonov in 167.926 gold. v svojem premoženju, bankovcov pa je dala med ljudstvo za 474 milijonov in 861.562 gold. Vlada ji je lani poplačala 43 milij. in 115.177 gold., tedaj svoj dolg pri banki znižala na 257 milijonov in 54.159 gold.

— Časnikov izhaja to leto v vsem našem cesarstvu 342, in sicer nemških 205, českich 17, poljskih 14, srbskih 5, horvaških 6, slovenskih 5, magjarskih 51, romanskih 3, laških 35, rusinski 1, gerški 1.

— Večmesečnega preiskovanja nunskega gospodarstva v videnski bolnišnici je konec; pravda leži zdaj pri deželnemu poglavarstvu. „Medic. Woch.“ je izrajtala, da so si „te ženice iz golj kristjanske milosti v 3 letih prigospodarile okoli 140.000 gold“. Ali je to le hudobno obrekovanje ali je žalostna resnica, bo sodba razodela, ki ne more več luči pod mernik staviti.

Horvaško. Iz Zagreba 9. jan. Telegrafno pismo iz Spljeta naznanja, da iz Dalmacije v bansko konferencijo povabljeni zaupniki ne pridejo le-sem. — Tudi iz Zadra se sliši, da mestni poslanci nočejo iti v Zagreb. — „Pozor“ opominja bansko konferencijo, naj ne trati dragega časa nečimerno in se požene za to, da berž ko berž se skliče deželni zbor.

Iz Istre. Neizrečeno veseli smo, da po ces. sklepu od 27. dneva preteklega mesca je naša dežela spet ločena iz občne avstrijske colne zaveze, po kateri je naše brodnitvo in kupčijstvo veliko veliko škodo terpelo. Hvala Bogú, da smo rešeni te nadloge!

Česko. Iz Prage 12. jan. — Danes zvečer je umerl slavnoznaní knjižničar Hanka, ki je več časa bolehal za želodečnim rakom. — Ojstra sodba, ki je doletela česka časnika „Čas“ in „Narod. Listy“ in pa nemško „Tagespost“ za to, ker so vzeli v svoj list neki sostavek, ki pravi, da ni čista resnica bila, kar je policija zastran dogodbe poslednji večer 1. 1. v Pragi oklicati dala, uzrokuje med ljudstvom velik hrup in skor vsi časniki so zlo zlo poterti, da pod ministerstvom gosp. Schmerling-a se more kaj takega goditi, da ima policijni direktor Pauman oblast, vrednike zavoljo tega obsoditi za 14 dni v zapor, 200 gold. kazni in še več družega! Ker so vredniki se pritožili zoper to, vse radovedno pričakuje, kaj bo iz tega.

Ogersko. Deželni zbor, na kterega je pozornost cele Avstrije obrnjena, se bo 2. dan aprila začel v Budi. Ogri gospodarijo zdaj čisto po svojem, in skor da je podoba, da ne dvorni kancelar Vay jim daje ukaze, ampak oni njemu. Že celó o tem se čujejo glasi, da deželnemu zboru mora biti pravica, določevati davke in dovoljevati rekrute. Namesto grofa Ivana Cziráky-a je grof Juraj Apponyi izvoljen „judex curiae regiae“.

Bavarsko. 5. dan t. m. je poleg Hemau-a zmerznilo 7 otrok, ki so o hudem zametu iz šole šli; vseh 7 revčkov so našli na kupu skupaj. — Ravno to noč je na Pruskem postilijon, ki je pošto iz Stralsund-a peljal, na vozu zmerznil. Konduktêrju se je sicer čudno zdelo, da postilijon tako počasi vozi, in ko ga skozi okence podreza, naj hitreje vozi, je padel zmerznjen doli.

Laško 15. jan. Pravda v Gaeti gré h koncu. Ker je kralj neapolitanski zavergel ponudbo francozko, bojo francozke ladije, ki so dosihmal varovale Gaeto na morski strani, jo zapustile 19. dan t. m., in Sardincom je potem napad na ta edini ostanek nekdanjega neapolitanskega kraljestva od obéh strani odpert. Kralj se brani do zadnjega cempera, ker se še zmiraj nadja, da bode od njemu zvestih ljudi v Abruzah napravljena nova prekucija ga posadila spet na tron njegov. Al že več generalov, ki so pomagali temu puntu, je vjela sardinska vlada in vsa vnovič prelita kri ne bo sedaj otela kralju Francu II. njegov prestol. Ko bode Neapolitansko v oblasti sardinski — pravijo angleški časniki — bo prišel Rim z Benetkami na versto; kako bo z Rimom, se še nič prav ne vé, za Benetke pa bo gotovo huda vojska. „Herald“ pravi, da bojo kralji južnonemških držav pomagali Avstrii in s svojo armado obsedli Tirole zato, da bo vsa avstrijska armada mogla na laško vojsko iti. Zastran Rima se govori v Parizu, da bo 125 poslancov v državnem zboru, ako cesar Napoleon omeni rimske homatije, mu žalovanje izgovorilo zastran njegove, deželski papeževi oblasti sovražne politike.

Turško. „Srbs. Dnev.“ piše, da iz Bosne in Bolgerije se čujejo še zmiraj žalostne novice. Ruski minister Gorčakof je nek sopet sprožil potrebo, pomagati kristijanom na Turškem. V Niš je prišlo 5000 vojakov s 60 topovi: „armade in topov — pravi dopisnik — je v Turčii dovolj, pravice pa nič“.

Povabilo.

Namenjen sem, ako se bo oglasilo zadosti naročnikov, izdati 12—15 svojih pesem, nekaj za samospev in glasovir, nekaj za čveterospev. Prosim vse prijatle in rodoljube, da bi blagovolili v svojih krajih nabirati naročnikov in mi potem liste vsaj do konca mesca februarja poslati pod naslovom: Martin Jenko, Jurist in Wien. Skupovavci naročnikov dobijo na 10 iztisov 1 poverh. Cena bo 1 gld., in se bo plačevala, kadar bodo pesme gotove. *)

Martin Jenko, pravoslovec.

*) Tudi vredništvo „Novic“ prejema naročila.

Vred.

Listnica vredništva. Gosp. J. T. na D: Prejeli; hvala! tudi očetu smo poslali „Novice“; pa povejte jim, da v Ž. po njih poprašajo. Gosp. ravnatelj naše r. pišete tudi sami; mu bo drago. — Gosp. J. Lack. v Petr. „Novice“ so se Vam poslale; poprašajte na pošti. — Gosp. A. Dom. v Dr: Hvala!

Kursi na Dunaji 15. januarja.

5% metaliki 62 fl. 25 kr.

Ažijo srebra 49 fl. 75 kr.

Narodno posojilo 73 fl. 70 kr.

Cekini 7 fl. 10 kr.